

# VLIV VĚKU, POHLAVÍ A MÍRY ZÁVISLOSTI NA PRAVIDELNÉ UŽÍVÁNÍ KONOPÍ

## Úvod

Užívání konopí je v posledních desetiletích častým jevem zejména mezi mladými lidmi. Podle Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA, 2023) uvedlo v posledním roce užití konopí přibližně 8 % osob ve věku 15–64 let, přičemž mezi mladými dospělými je prevalence ještě vyšší. Zatímco jeho léčebné využití je často medializováno (Hill, 2015), méně pozornosti je věnováno negativním důsledkům pravidelného užívání. Dlouhodobé užívání konopí je spojováno se zhoršením kognitivních funkcí, motivace, psychického zdraví a také se zvýšeným rizikem vzniku závislosti (Volkow et al., 2014; APA, 2013). Dle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-11) se závislost na konopí projevuje poruchou kontroly užívání, cravingem, a pokračujícím užíváním navzdory negativním důsledkům (WHO, 2019). V tomto výzkumu se zaměřuji na zjištění, zda věk, pohlaví a míra subjektivně vnímané závislosti (měřená pomocí škály) ovlivňují pravděpodobnost, že daný jedinec pravidelně užívá konopí. Práce vychází z datového souboru, který lze naléznout na tomto odkazu: <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/pmlab/>

## Popis dat a proměnných

Data byla čerpána z výzkumného souboru obsahujícího odpovědi respondentů na Sebeuposuzovací škálu závislosti na konopí. Škála obsahuje 13 položek (p1–p13), jejichž součtem vzniká celkové skóre závislosti. Zároveň respondenti vyplnili položku označenou jako 'p7', která hodnotí frekvenci užívání konopí. Na základě této odpovědi byla vytvořena závislá proměnná: 1 = pravidelné užívání konopí (odpovědi „často“ nebo „velmi často“), 0 = nepravidelné nebo žádné užívání (odpovědi „nikdy“ nebo „výjimečně“).

Přehled použitých proměnných:

| Proměnná | Význam                                                |
|----------|-------------------------------------------------------|
| Uzivani  | Závislá proměnná (0 = ne, 1 = ano)                    |
| Vek      | Věk respondenta v letech                              |
| Pohlavi  | 0 = muž, 1 = žena                                     |
| Skore    | Součet odpovědí na 13 položek škály (míra závislosti) |

## Metoda

Pro zodpovězení výzkumné otázky byla použita binomiální logistická regrese. Tento model je vhodný v případě, kdy má závislá proměnná dvě možné hodnoty (např. ano/ne). Cílem je určit, jak jednotlivé prediktory (věk, pohlaví, skóre) ovlivňují pravděpodobnost, že respondent pravidelně užívá konopí. Model zahrnoval tři prediktory: věk (spojitá proměnná), pohlaví (kategoriální proměnná: 0 = muž, 1 = žena), a skóre škály závislosti.

## Výsledky

Regresní model byl statisticky signifikantní (Waldův test,  $p < 0,001$ ) a vysvětlil významnou část variability v pravděpodobnosti užívání konopí. Nejvýraznějším prediktorem bylo skóre škály, následované věkem. Pohlaví se jako významný prediktor neprokázalo.

Tabulka 1: Výsledky binomiální logistické regrese

| Proměnná | B       | Std. chyba | Zw      | P-hodnota | 95% CI dolní | 95% CI horní | Exp(B) |
|----------|---------|------------|---------|-----------|--------------|--------------|--------|
| const    | -5.9763 | 0.8129     | -7.3521 | 0.0000    | -7.5694      | -4.3831      | 0.0025 |
| Věk      | 0.0325  | 0.0114     | 2.8668  | 0.0041    | 0.0103       | 0.0548       | 1.0331 |
| pohlavi  | -0.3341 | 0.3181     | -1.0502 | 0.2936    | -0.9576      | 0.2894       | 0.7160 |
| skore    | 0.1625  | 0.0234     | 6.9428  | 0.0000    | 0.1166       | 0.2083       | 1.1764 |

## Interpretace výsledků

- Věk: S každým dalším rokem života se pravděpodobnost pravidelného užívání konopí zvyšuje o přibližně 3,3 %.
- Pohlaví: Statisticky nevýznamné. Ženy mají nižší šanci, ale rozdíl není dostatečně silný.
- Skóre škály: Každý bod navíc v škále závislosti zvyšuje pravděpodobnost pravidelného užívání o přibližně 17,6 %.

## Závěr

Z výsledků analýzy vyplývá, že věk a míra závislosti měřená sebesuzovací škálou významně ovlivňují pravděpodobnost, že jedinec bude pravidelně užívat konopí. Pohlaví roli nehraje. Tato zjištění podporují význam preventivních programů cílených zejména na mladé dospělé, kteří již vykazují známky problémového užívání.

## Literatura:

- APA. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*. American Psychiatric Association.
- EMCDDA. (2023). *European Drug Report 2023*. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost. <https://www.emcdda.europa.eu>
- Hill, K. P. (2015). Medical marijuana for treatment of chronic pain and other medical and psychiatric problems. *JAMA*, 313(24), 2474–2483. <https://doi.org/10.1001/jama.2015.6199>
- Volkow, N. D., Baler, R. D., Compton, W. M., & Weiss, S. R. (2014). Adverse health effects of marijuana use. *New England Journal of Medicine*, 370(23), 2219–2227.
- WHO. (2019). *International Classification of Diseases for Mortality and Morbidity Statistics (11th Revision)*. <https://icd.who.int/>